

Роєнко С. О.
старший викладач кафедри
соціальної педагогіки та
історії педагогіки

СТВОРЕННЯ КУЛЬТУРНО-ВИХОВНОГО ПРОСТОРУ ШКОЛИ: З ДОСВІДУ РОБОТИ АВТОРСЬКОЇ ШКОЛИ ОЛЕКСАНДРА АНТОНОВИЧА ЗАХАРЕНКА

В умовах розвитку європейської інтеграції питання соціалізації є надзвичайно важливим. Адже в процесі соціалізації відбувається активна взаємодія людини із соціальним оточенням, яке в свою чергу впливає на формування соціальних якостей та рис особистості.

Вагоме значення для розвитку навичок соціалізації відіграють загальноосвітні навчальні заклади, які не лише забезпечують реалізацію права громадян на загальну середню освіту, але й сприяють соціальному вихованню дітей.

Успішне соціальне становлення людини, за переконанням Джона Уайта, можливе лише тоді, коли: "соціальному вихованню підпорядковані всі аспекти шкільного життя..." [1].

На сучасному етапі соціальне виховання школи реалізується через головні програми: створення (або розвиток) внутрішньо-шкільного виховного середовища та активізацію виховного потенціалу мікросередовища (педагогізація мікросоціуму), тобто програми внутрішньої та зовнішньої соціально-педагогічної діяльності школи [1].

Реалізація соціального виховання на належному рівні відбувається у процесі створення та функціонування культурно-виховного простору школи, який включає в себе такі взаємопов'язані сфери: традиції школи (історія, свята, гімн, герб, прапор, норми одягу, вітання ...), виробництво (навчальний процес, догляд за приміщенням школи, присадибними ділянками, третій трудовий семестр), інформаційну систему (бібліотечно-інформаційний центр, газета, телебачення, радіо, комп'ютерна мережа, архів), мистецтво та дозвілля (гуртки, секції, клуби, театри, музеї, художня і музична школи ...), економіку

(грошова одиниця, стипендії, гарантії), самоуправління (парламент, рада, шкільний кооператив, загальні збори), право і політика (писані закони школи, суд, боротьба за досягнення бажаних змін шкільної життєдіяльності законними і моральними засобами), громадська думка (моральні закони, соціальні цінності школи), соціальна робота (самозахист та самодопомога дітей) та інші [1].

Новатором у створенні виховного простору школи був видатний педагог, директор Сахнівської школи – Олександр Антонович Захаренко. Він підкреслював, що «...кожен квадратний метр території виховує, кожен шкільний папірець навчає. Зроби територію, яка б виховувала і навчала» [2, с. 71].

Навчально-виховна робота в закладі здійснювалася в п'яти шкільних центрах: освітньому, оздоровчому, навчально-ідеологічному, трудового навчання та виховання, й культурно-виховному [3, с. 21–28]. Діяльність кожного з центрів спрямована була на реалізацію навчальної та виховної мети. Дітей вчили ставити цілі, намічати шляхи їх досягнення та реалізовувати мрію своїми руками. Такий підхід давав можливість не просто підготувати вихованців до майбутнього дорослого життя, але й сприяв насиченому наповненню кожного з вікових етапів дитинства.

В педагогічній системі О. А. Захаренка головна увага приділялася не лише навчанню, а організації трудової й громадської діяльності учнів. Школярі активно включалися у суспільні процеси, вони були їх творчими співавторами та активними учасниками. Згадаємо реалізацію таких проектів як будівництво шкільного народного музею з планетарієм та обсерваторією, спортивного комплексу з плавальним басейном, закладення розарію та інші. Втіленню цих проектів сприяла творча співпраця учнів, педагогічного колективу, батьків та сільської громади. Школа стала центром громади, а діти отримали можливість бути не пасивними спостерігачами, а активними учасниками суспільного життя.

Навчально-виховний процес Авторської школи О. А. Захаренка спрямований був не лише на створення внутрішнього культурно-виховного простору школи, але й на «педагогізацію середовища». Такий підхід сприяв всебічному розвитку особистості, формуванню її ціннісних орієнтацій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Василенко О. М. Соціально-педагогічна діяльність у закладах освіти [Електронний ресурс] / О. М. Василенко, А.О. Малько. – Харків : Крок, 2003. – 83 с. – Режим доступу: <http://socpedagogika.narod.ru/vasil.html>.
2. Захаренко О. А. Поради колезі, народжені над Россю / Захаренко О. А. – Черкаси : Агрополіс, 2005 – 93 с.
3. Захаренко О. А. Слово до нащадків / Захаренко О. А. – К. : СПД Богданова А. М., 2006. – 216 с.